

บทวิจารณ์หนังสือ

ปณณา มโนมัยวิบูลย์¹

Qiu Sulun. 2554. ลั้วหยางสังฆารามรำลึก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลั้วหยางสังฆารามรำลึก เป็นหนังสือที่ศาสตราจารย์ชิว ซูหลุน 邱苏伦 (Qiu Sulun) แห่งภาควิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่ง แปลเป็นภาษาไทยจากหนังสือคิ่เค้นสมย์โบราณของจีนเรื่อง «洛陽伽藍記» (Luòyáng Qiélán Jì) ซึ่งประพันธ์โดย หยางเสวี่ยนจื่อ (楊街之 Yáng Xuànzhī) แห่งราชวงศ์เป่ย์เว่ย์ (北魏 Běiwèi ค.ศ. 386-534)

ในบทนำเรื่องของ ลั้วหยางสังฆารามรำลึก ฉบับแปลภาษาไทยนี้ได้กล่าวไว้ว่าหนังสือเล่มนี้ “เป็นหนังสือโบราณที่แนะนำสังฆารามต่างๆ และเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธศาสนาในจีนในยุคเป่ย์เว่ย์ โดยได้ประมวลเอาประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ การเมือง การปกครอง และชีวิตผู้คนในยุคนั้นไว้ในเล่มด้วย หนังสือเล่มนี้ให้คุณค่าทั้งด้านประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม และวรรณคดี ถือว่าเป็นหนังสือที่ดีเยี่ยมเล่มหนึ่ง หยางเสวี่ยนจื่อ ... ผู้เขียนเป็นคนในสมัยเป่ย์เว่ย์...หนังสือเล่มนี้สันนิษฐานว่าเขียนขึ้นในช่วงหลังค.ศ. 534”

เนื่องจากหนังสือ ลั้วหยางสังฆารามรำลึก เป็นวรรณกรรมโบราณ ผู้แปลจึงทำเชิงอรรถอธิบายความประกอบตลอดเล่มเพื่อให้ผู้อ่านชาวไทยเข้าใจเรื่องราวและได้สารประโยชน์มากขึ้น นอกจากนี้ผู้แปลยังเพิ่มบทนำ

¹ Visiting lecturer at the College of Foreign Languages and Culture, Chengdu University, P.R.C.

เรื่อง ประวัติศาสตร์อาณาจักรเป่ย์เว่ย์ก่อนเข้าสู่การนำเสนอขบพล และจัดทำภาคผนวกให้ความรู้เรื่องลำดับราชวงศ์จีน ลำดับรัชกาลของอาณาจักรเป่ย์เว่ย์ คำอธิบายตำแหน่งขุนนางจีนที่กล่าวถึงในเนื้อหา โดยนำเสนอตามลำดับดังนี้

ส่วนต้นของหนังสือเล่มนี้ประกอบด้วย บทนำเรื่อง ประวัติศาสตร์อาณาจักรเป่ย์เว่ย์ และคำนำค้นฉบับเดิมของหนังสือลั่วหยางสังฆารามรำลึก ของหยางเสวี่ยนจื่อ จากนั้นจึงเข้าสู่เนื้อหาของหนังสือ ซึ่งแบ่งเป็น 5 บรรพ คือ

บรรพ 1 สังฆารามในเมืองลั่วหยาง (กล่าวถึงสังฆาราม 9 แห่ง)

บรรพ 2 สังฆารามด้านทิศตะวันออกของเมือง (กล่าวถึงสังฆาราม 12 แห่ง)

บรรพ 3 สังฆารามด้านทิศใต้ของเมือง (กล่าวถึงสังฆาราม 9 แห่ง)

บรรพ 4 สังฆารามด้านทิศตะวันตกของเมือง (กล่าวถึงสังฆาราม 11 แห่ง)

บรรพ 5 สังฆารามด้านทิศเหนือของเมือง (กล่าวถึงสังฆาราม 2 แห่ง) การเดินทางของสองสมณทูตสู่ดินแดนตะวันตกของจีน และระบบชุมชนในเมืองหลวงและสังฆารามนอกเมือง

ส่วนท้ายของหนังสือเป็นภาคผนวกซึ่งผู้แปลจัดทำขึ้น ได้แก่ ลำดับราชวงศ์จีน ลำดับรัชกาลของอาณาจักรเป่ย์เว่ย์ และดัชนีตำแหน่งขุนนาง

ผู้แปลได้เพียรพยายามรักษาเนื้อหา สำนวน และเรื่องราวที่แสดงถึงวัฒนธรรมจีนในค้นฉบับไว้ให้สมบูรณ์ที่สุด ขณะเดียวกันก็พยายามแปลให้เป็นภาษาไทยที่อ่านง่ายและกะทัดรัด ภาษาจีนในค้นฉบับเป็นภาษาจีน

โบราณที่ยากมาก ผู้แปลจึงต้องศึกษาค้นคว้าและใช้หนังสือของนักวิชาการจีนเป็นคู่มือประกอบการแปล เช่น ธรรมชาติบายเรื่อง ลัทธิขงจื๊อของหลี่ชาง (杨勇 Yáng Yǒng) และโจวเจินฝู (周振甫 Zhōu Zhèn fǔ) ส่วนชื่อบุคคลซึ่งปรากฏในหนังสือนั้น ผู้แปลถ่ายทอดเป็นภาษาไทยพร้อมกับให้ทั้งตัวอักษรจีนและสัทอักษร pinyin กำกับไว้ในวงเล็บท้ายชื่อแต่ละชื่อ สำหรับตำแหน่งขุนนางโบราณซึ่งไม่สามารถเทียบตำแหน่งสมัยนี้ ผู้แปลก็แก้ไขอุปสรรคนี้โดยถ่ายทอดเป็นภาษาไทยแล้วขีดเส้นใต้ชื่อตำแหน่งนั้นๆ เพื่อให้ผู้อ่านทราบทันทีว่าคำใดเป็นชื่อคน คำใดเป็นชื่อตำแหน่ง และเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจมากขึ้นผู้แปลจึงจัดทำดัชนีตำแหน่งขุนนางพร้อมคำอธิบายสั้นๆ ไว้ในภาคผนวกท้ายเล่ม อนึ่ง การทับศัพท์ภาษาจีนในฉบับแปลภาษาไทยนั้น ผู้แปลได้ถ่ายทอดตามหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาจีนของราชบัณฑิตยสถานที่ดีพิมพ์เผยแพร่เมื่อพ.ศ. 2550 โดยปรับเปลี่ยนบ้าง ได้แก่ การใช้พยัญชนะ ฉ แทนพยัญชนะ ช สำหรับสัทอักษร sh เพื่อแยกแยะเสียงพยัญชนะ sh และ ch กับ c, q และใช้พยัญชนะ ฮ แทนพยัญชนะ ห เพื่อให้ชัดเจนขึ้นสำหรับพยางค์อย่าง หวาง หวา เป็นต้น

ศาสตราจารย์ชีว ซูหลุน ผู้แปล ลัทธิขงจื๊อของหลี่ชาง เป็นผู้ที่สนักทั้งภาษาจีนและภาษาไทย งานแปลนี้จึงมีภาษาสละสลวย ภาษาไพเราะ อ่านง่าย ผู้อ่านจึงได้ทั้งอรรถรส อ่านสนุก และยังได้ความรู้ทั้งด้านประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ การเมืองการปกครอง วัฒนธรรม วิถีชีวิตของผู้คน และความเจริญทางพุทธศาสนาในสมัยเป่ย์เว่ย ผู้แปลยังคัดสรรภาพประกอบที่เกี่ยวข้องอีก 45 ภาพ ซึ่งล้วนเป็นภาพที่ถ่ายได้ชัดเจน งดงาม ทำให้ผู้อ่านเพลิดเพลินและประทับใจกับภาพความงามของสังฆารามต่างๆ ในนครลัทธิขงจื๊อตามที่ผู้เขียนพรรณนาไว้ เช่น ภาพแผนผังการกระจายของ

สังฆารามต่างๆ ที่เอ่ยถึงในหนังสือเล่มนี้ ภาพของรูปจำลองสถูปหย่องหนึ่ง
สังฆาราม ภาพซากฐานล่างของหย่องหนึ่งสังฆาราม และภาพจากหย่องหนึ่ง
สังฆารามยุคเปี้ยเว้ย อาทิ รูปปั้นพระพุทธรูป รูปปั้นพระโพธิสัตว์ รูปปั้น
พระภิกษุ และรูปปั้นสตรีสูงศักดิ์ยุคเปี้ยเว้ย

เมื่ออ่าน ลัทธิทางสังฆารามรำลึก แล้ว จะเห็นว่าหนังสือเล่มนี้เป็น
หนังสือที่มีคุณค่า ให้ความรู้หลายด้านแก่ผู้อ่าน เกิดความเข้าใจวัฒนธรรม
ของภาคกลางจีนสมัยโบราณ ช่างซึ่งในความเจริญรุ่งเรืองของศาสนาพุทธ
ยุคนั้น นอกจากนั้นยังเกิดความเพลิดเพลินและอารมณ์สะเทือนใจไปกับชะตา
กรรมของบุคคลในประวัติศาสตร์อย่างจักรพรรดิจึงตั้งผู้ทรงมีชะตาคับแค้น
จนตั้งสังฆารามฐาน ไม่ขอเกิดเป็นกษัตริย์อีกไม่ว่าชาติภพใด :

อ้างอิงพระพุทธรูปภูมิ	ณ มหาวิหารแห่งจินหยาง
ขอทรงเป็นสรณะช่วยนำทาง	แก้ตัวข้าในกลางความยากไร้
ขอพุทธานุภาพแผ่ทั่ว	ตัวข้าจงคืนอ้อมกราบไหว้
ขอตั้งสังฆารามฐานทันใด	แต่นั่นนานไปทุกกัปก็กลับ
จะกำเนิดมาอีกสักกี่ภพ	อย่าบรรจบความเป็นกษัตริย์มัน
จะยากเข็ญเช่นไรไม่สำคัญ	จงแคล้วปล้นตำแหน่งแห่งจอมคน
เพราะชาตินี้ต้องเข็ญเห็นแต่ทุกข์	เขาบุญกรูบบังคับจิตผดแต่ดิน
เป็นกษัตริย์ได้เงาทรชน	ถูกเหยียบย่ำอับจนเจ็บอู่ระ
หวังจะให้ประชากรราษฎร์เกษมสุข	พวกเออร์จูบันดาลทุกข์ทุกขณะ
สิ้นกำลังสูญอำนาจขอพึ่งพระ	ชีพสละขอยืนยงตรงปณิธาน
อายุเพียงสองรอบนักษัตร	เกิดวิบัติเห็นโทษภัยในสังขาร
เกิดชีวิตสิ้นไปไม่ต้องการ	อย่าพบพานเป็นกษัตริย์ขอตัดแล้ว
	แปลโดยเกื้อพันธุ์ นาคบุปผา

ภาพความงามของสังฆารามต่างๆ ในนครลั่วหยางยุคเป่ย์เว่ย์แม้จะเสื่อมหายไปตามกาลเวลาที่ล่วงมาเกือบ 1500 ปี แต่ภาพความงามที่หยางเสวี่ยนจื้อรจนาและพรรณนาไว้ เมื่อผ่านการแปลงอย่างบรรจงของศาสตราจารย์ชีว ชูหลุน ก็กลับคงามเรืองรองขึ้นในจินตนาการของผู้อ่านอีกครั้งหนึ่ง